

Cuvânt la Duminica a XVIII-a după Pogorârea Sfântului Duh

„De acum înainte vei fi pescar de oameni” (Luca 5, 10).

Comportarea creștinului către greșelile aproapelui

Vă laud, prietenii mei, că nu încuviințați ușurimea minții și lenevirea altora, și prihăniți aceste rele purtări, și mă minunez de această râvnă a voastră; însă doresc ca ea să fie amestecată și măsurată cu blândețe și cu iubirea aproapelui.

O râvnă fără băgare de seamă și fără de blândețe nu este râvnă, ci urgie, și sfătuirea fără iubirea aproapelui este o nepriință și amărăciune.

De aceea vă rog, să nu judecați cu asprime greșelile celor de aproape ai voștri!

Precum cel ce fără compătimire se atinge de rănilor fraților săi, și el de asemenea nu va afla iertare greșelilor sale la alții; tot așa pe de altă parte cel ce judecă cu milă greșelile aproapelui, când el însuși va cădea vreodata, va afla multe mâini, care iarăși îl vor ridica.

Zic aceasta nu cu scopul, de a întări în lenevirea lor pe cei ușori de minte și nepăsători, mai vârtos voiesc eu a spori încă râvna voastră pentru mântuirea sufletească a aproapelui, dar voiesc totodată a o face mai nobilă și mai plină de dragoste.

Pavel ne-a poruncit: „muștră, ceartă, îndeamnă” (II Tim. 4. 2), și cineva nu trebuie, ca de-a pururea să întrebuințeze numai unul din aceste mijloace, ci trebuie a amesteca și a schimba aceste mijloace de îndreptare, pentru ca ele să aducă un folos cu atât mai mare.

Dacă noi pururea numai ne-am prici și ne-am certa, nu am dobândi alta, decât am face pe oameni să nu se mai rușineze; iar dacă noi numai am îndemna, i-am face numai mai ușori de minte, încă și doctorii nu totdeauna taie și ard, ei adeseori numai cât leagă rănilor, și nu totdeauna întrebuințază doctorii iuți și amare, ci adeseori încă și de cele line.

Pe unele le întrebuințază ei, spre a curăți rănilor de puroi și de putreziciune, iar pe altele, spre a alina și ostoi durerile. De aceea zice Pavel într-alt loc: „fraților, de va cădea vreun om în vreo greșală, voi cei duhovnicești îndreptați pe unul ca acela cu duhul blândeților, păzindu-te pe tine,

ca să nu cazi și tu în ispită” (Gal. 6, 1).

Aceasta este îndemnare slăvită, un sfat însemnat, o dovadă de cea mai mare îngrijire a Apostolului pentru noi și o mărturie a inimii lui celei părintești. Acestea, frații mei, sunt niște cuvinte vrednice de limba Sfântului Pavel!

Mai întâi se silește el a dobândi bunăvoința celui ce-l ascultă, sau îl citește, prin aceea că îl numește frate. Aceasta este tot atâta, ca și când ar zice: tu te-ai născut din același trup de mamă și într-aceeași dureri, te-ai crescut cu aceeași hrană, ai același tată și aceeași naștere duhovnicească, ca și aproapele tău cel căzut în păcat.

Arată-i acum înrudirea ta cu dânsul prin felul și chipul, cu care certă greșelile lui.

Apostolul zice: „De va cădea vreun om în vreo greșeală”, el nu zice tocmai: „dacă ar păcătui vreun om”, și prin acesta dă a înțelege o greșeală, care cu totul este vrednică de iertare.

Cuvintele: „de ar cădea” înseamnă totuna ca și cum ar fi zis: „dacă cineva, împins de ispită, s-ar fi abătut”; ele nu arată pe un om, care păcătuiește într-adins, ci pe unul, care deși este plecat a face fapte bune, totuși viclenia satanei l-a făcut să șchiopăteze.

Un asemenea om nu merită vreo mustrare amară, ci mai vârtos iertare. Apostolul zice: „de ar cădea vreun om”. Prin aceasta el iarăși aduce un temei pentru iertare, adică slăbiciunea și stricăciunea firii omenești, pe care el o înseamnă prin cuvântul „om”, în același chip se silea marele Iov a dobândi de la Dumnezeu iertare, când zicea: „Ce este omul, că-l socotești pe dânsul, și însemnezi păcatele lui?” (Iov. VII. 17).

Deci, când trebuie să sfătuim și să certăm pe unul dintre frații noștri, să facem tocmai așa, cum zice Apostolul, totdeauna să zicem: „Și el este un om”, să ne aducem aminte de stricăciunea firii sale prin aceasta să domolim mânia și să deșeptăm compătimirea. Pentru ca să facem noi aceasta, de aceea Apostolul Pavel în locul acela și-a adus aminte de firea omenească și de subrezenia ei și a zis: „de ar cădea vreun om în vreo greșeală”.

El adaugă: „voi cei duhovnicești”. Pe cel ce păcătuiește, el îl numește om, pe cel ce face cele bune, îl numește - duhovnicesc: fiu al Duhului; acolo a pus el numele firii, aici numele faptei celei bune. El voiește să zică: dacă tu cu adevărat ești fiu al Duhului (om duhovnicesc), dovedește mie fapta cea bună a ta, nu prin îngrijirea numai de mântuirea ta, ci și pentru a fratelui tău, și prin ajutorul, de care împărtășești pe cei căzuți.

Căci omul cel plin de duhul cel creștinesc este dator a nu trece cu vederea pe aproapele său, care este mădular cu dânsul al unui trup.

„Îndreptati pe unul ca acela cu duhul blândeților”, zice Apostolul mai departe, adică, faceți, ca el să nu fie silnicit de satan, să nu fie biruit în războiul cu dânsul, nici să fie învins în lupta împotriva aceluia.

Iarăși zice Apostolul: „Păzindu-te pe tine însuși, ca să nu cazi și tu în ispită”. Aceasta este cea mai pătrunzătoare sfătuire, cu care el a putut să-ți vorbească.

De ai fi vârtos ca piatra, auzind aceste vorbe, ele ar trebui să te îngrozească, și să te îmboldească, a veni într-ajutorul fratelui tău celui căzut. Voiești să te milostivești asupra lui, ca un frate? Nu voiești să-l ierți, căci el este om, și pentru aceea este supus beteșugului? Nu voiești, ca fiu al duhului, să-i întinzi mâna? O, atunci, privește asupra ta însuși, și atunci nu mai ai trebuință de nimeni, ca să-ți zică, o ajută pe cel călduț, căci tu ai întru tine însuși îndemnul la aceasta. Pentru ce aceasta, și cum? „Păzește-te pe tine însuși zice Apostolul, ca să nu cazi și tu în ispită”.

Ca să nu te tulbure, el nu zice, că și tu însuși ești un păcătos, ci zice: „ca să nu cazi și tu în ispită”. Aceasta vrea să zică: „gândește-te și tu însuși poate vei cădea în păcat, poate nu vei cădea; dar fiindcă nimic nu este sigur, ce are să fie în viitor, de aceea adună-ti o comoară, prin compătimirea către aroapela tău, pentru ca, când tu însuși te vei împiedica, să dobandești iertare îndestulătoare”.

El zice: „ca să nu cazi și tu în ispită”, ia aminte cu dinadinsul la însemnarea acestui cuvânt, căci prin el Apostolul ne arată, că avem un ispititor vrăjmaș. Ispititorul nu are un timp bine hotărât, când are să năvălească asupra noastră și adeseori ne prinde fără de veste, pe când noi dormim, și suntem ușori la minte.

Cu atât mai mult merită iertare, cel ce a fost apucat fără de veste și în acest chip prins de ispititor. Aceasta n-a fost vreo luptă vădită, n-a fost vreun timp hotărât spre întâlnire, ci el peste așteptare a fost năpădit și de acea biruit. Către un asemenea noi trebuie să ne purtăm așa cum fac corăbierii.

Chiar când corabia lor are un vânt foarte priincios, și ei sunt întru toată siguranța, dar în oarecare depărtare alții suferă sfărâmare de corabie, ei totuși nu socotesc folosul lor propriu, și nu lasă pe

aceaia în nenorocirea lor; mai vârtos ei opresc corabia lor, aruncă ancora, strâng ventrele, aruncă afară odgoane și scânduri, pentru ca cei cu corabia sfărâmată să se apuce de dânselle și să poată scăpa.

Urmează deci și tu, omule, acestor corăbieri, căci și tu navighezi pe o mare întinsă și nemăsurată, pe marea acestei vieți, o mare plină de fiare grozave, plină de piscuri prăpăstioase și de stânci, plină de furtuni și de vijelii, și foarte mulți suferă sfărâmare de corabie pe această mare. Deci când tu vezi, că un corăbier pe marea acestei vieți prin pânditurile diavolului este în primejdie, a pierde bogăția mântuirii sale cele sufletești, că el se și luptă acum cu valurile și în tot minutul este amenințat a se cufunda, oprește corabia ta în loc, lasă orice alte treburi ale tale, îngrijește-te de mântuirea lui. Căci, când cineva este amenințat a se cufunda, atunci nu poate fi codire, sau întârziere.

Așadar, grăbește, cât poți mai repede, ca să-l scoți din valuri, fă tot ce stă în puterile tale pentru ca să-l mântuiești din prăpastia pierderii. De te-ar chema aiurea mii de treburi, gândește-te, nimic nu este mai neapărat și mai însemnat, decât mântuirea celui ce se află în primejdie, și de vei întârzia numai un moment, îl vei trăda furtunii celei furioase.

De aceea în niște asemenea întâmplări noi trebuie să fim grabnici, rapizi și râvnitori. Ascultă numai, cât de plin era de îngrijire însuși Sfântul Apostol Pavel, când a văzut pe un om aproape de a se prăpădi, și cum îndeamnă și pe alții la mântuirea lui: „Dați-i dovadă de dragostea voastră, ca nu cumva de un necaz prea mare să se piardă unui ca acela” (II Cor. 2, 7-8).

Prin aceste cuvinte el ne îndeamnă, a întinde îndată mâna de ajutor celui nenorocit, pentru ca nu cumva, pe când noi întârziem și ne codim, el să se cufunde și să se înghită de valuri.

Să ne îngrijim deci de mântuirea sufletească a fraților noștri; căci aceasta este una din cele mai de căpetenie datorii ale noastre, și dintru aceea se va cunoaște, că noi suntem creștini, când noi ne îngrijim nu numai pentru noi, ci ne ocupăm a îmbunătăți și a mântui încă și pe aproapele nostru, care este mădular al aceluiași trup.

Aceasta este cea mai mare dovadă, ce o putem da despre credința noastră; căci „întru aceasta” zice Hristos, „vă vor cunoaște oamenii, ca sunteți ucenici ai mei, de veți avea dragoste între voi” (Ioan, XIII. 35).

Iar dragostea cea adevărată se arată nu numai prin aceea, că cineva dă unui om mâncare și băutură, vorbește cu el și-i arată prietenie, ci prin aceea o pune în vileag, când cineva se îngrijește de adevărata norocire și de mântuirea sufletească a aproapelui, când iarăși ridică pe cel căzut, când întinde mâna de ajutor celui răsturnat la pământ, care nu se poate îngriji de mântuirea sa, când cineva preferă binele aproapelui folosului său propriu. Așa lucrează dragostea cea adevărată; căci „dragostea nu caută ale sale” (I. Cor. XIII. 5).

Aceste cuvinte ale mele voi nu trebuie să le ascultați numai pentru voi, ci încă și pentru alții, adică pentru aceia, pe care îi aveți spre creștere și spre priveghere.

Biserica se aseamănă cu un trup alcătuit din multe mădulare, și acest trup se ține prin unirea mădularelor, și prin ajutorul ce-l dă un mădular altuia.

Dacă un mădular ar voi a se sprijini numai pe sine, iar nu și pe celelalte, prin aceasta ar pieri trupul întreg și împreună cu dânsul și singuraticul acela mădular pismătareț.

Dacă de pildă stomacul ar ține pentru sine toate bucatele, atunci el ar ucide pe celălalt trup prin slăbiciune, iar pe sine prin îmbuibare. De aceea el ține pe seama sa numai cât îi trebuie lui, și pe celelalte sucuri hrănitoare le împărtășește celorlalte mădulare, așa se ține el pe sine și întreg trupul întru sănătate.

Tot așa va fi și la tine. Dacă tu, deși ai auzit aceste sfaturi și învățături ale mele, dar nu le vei comunica și altora, mai ales acelora, pentru a căror mântuire sufletească ai să îngrijești, atunci tu vatămi pe aceia și pe sineți, fiindcă trândăvia ta este foarte vrednică de pedeapsă. Iar dacă tu comunică altora din hrana cea duhovnicească, pe care ai primit-o aici, folosești și lor și ție însuși. Să încheiem astăzi, cu aceasta, și să mulțumim Domnului pentru învățătura, ce el ne-a dat. Căruia se cuvine cinstea în vecii vecilor! Amin.

din “Predici la duminici și sărbători” - Sf. Ioan Gură de Aur